

УИЛЬЯМ ШЕКСПИР

LOPPIAISAATTO ELI
MITEN MIELITTE

William Shakespeare

Loppiaisaatto eli Miten mielite

«Public Domain»

Shakespeare W.

Loppiaisaatto eli Miten mielite / W. Shakespeare — «Public Domain»,

Содержание

Näytelmän henkilöt:	5
ENSIMMÄINEN NÄYTÖS	6
Ensimmäinen kohtaus	6
Toinen kohtaus	8
Kolmas kohtaus	10
Neljäs kohtaus	14
Viides kohtaus	16
TOINEN NÄYTÖS	25
Ensimmäinen kohtaus	25
Toinen kohtaus	27
Конец ознакомительного фрагмента.	28

William Shakespeare

Loppiaisaatto eli Miten mielitte

Näytelmän henkilöt:

ORSINO, Illyrian herttua.
SEBASTIAN, nuori ylimys, Violan veli.
ANTONIO, merikapteeni, Sebastianin ystävä.
Toinen merikapteeni, Violan ystävä.
VALENTIN, I herttuan seuralaisia.
CURIO, I
Herra TOPIAS RÄIHÄ, Olivian eno.
Herra ANTREAS KÄLPPÄINEN.
MALVOLIO, Olivian hovimestari.
FABIO, I Olivian palvelijoita.
Narri, I
OLIVIA, rikas kreivitär.
VIOLA.
MARIA, Olivian kamarineitsyt.
Hovimiehiä, pappeja, merimiehiä, oikeudenpalvelijoita,
soittoniekkoja y.m.
Tapahtumapaikka: Kaupunki Illyriassa ja läheinen merenrannikko.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS

Ensimmäinen kohtaus

Huone herttuan hovissa.

(Herttua, Curio ja hoviherroja tulee. Soittokunta perällä.)

HERTTUA.

Soitelkaa, jos on lemmen ruokaa soitto.
Sit' antakaa niin täydest', että halu
Kyllyyttään sairastuu ja siihen sammuu.
Tuo sävel uudelleen! Noin, noin se sammui,
Hiveltäin korvaa niinkuin lounan henki,
Jok' yli lemmenkukkavuoteen huokuu
Ja tuoksun tuo ja vie. – Vait, vait! Jo riittää.
Niin vieno se ei ole nyt kuin äsken.
Oi, lemmetär, kuin liehakoit ja liekut!
Kuin valtameri avara on helmas,
Mut joka siihen joutuu, olkoon vaikka
Kuink' arvokas ja ylväs, tuokiossa
Se laskee arvossa ja arviossa.
Niin mielihaaveita on lempi täynnä,
Ett' on se itse suurin mielihaave.

CURIO.

Ajoonko mennään?

HERTTUA.

Mitä ajoon?

CURIO.

Peuraa.

HERTTUA.

Jalointa peuraani jo ajoss' olen.
Oi, ensi kerran kun Olivian näin,
Niin tuntui, kuin ois puhdistunut ilma;
Ma tuokiossa muutuin peuraks itse,
Ja haluni, kuin julmat villikoirat,
Mua vielä vainovat. —

(Valentin tulee.)

Hän mitä sanoo?

VALENTIN.

Anteeksi, prinssi! Puheilleen en päässyt;
Tään vaan sain vastuun hänen neitsyeltään:
Ett' itse taivaskaan ei ennen nähdä
Saa hänen kasvojansa peitteetöinnä,

Kuin lämminnyt se seitsemän on kesää;
Vaan hunnutettuna hän käy kuin nunna
Ja silmää syövin suolavesin kastaa
Huonettaan päivittäin, näin höystääksensä
Kuollutta veljen rakkautta, jonk' ijäks
Surevaan muistoons' aikoo tallettaa.

HERTTUA.

Noin hellärakenteinen sydän, joka
Veljelleen lemmenvelan moisen maksaa,
Se kuinka lempiikään, kun kultanuoli
Muut siinä asustavat taipumukset
On tappanut! kun maksa, aivot, sydän —
Avujen suurten ylväät istuimet —
On kaikki halluss' yhden valtaherran! —
Nyt kukkamaille! Suloaatteillaan
Siell' uinuu lempi lehväteltassaan.

(Menevät.)

Toinen kohta

Merenrannikko.

(Viola, laivakapteeni ja laivamiehiä tulee.)

VIOLA.

Ja mikä tämä maa?

KAPTEENI.

Illyria, neiti.

VIOLA.

Mit' Illyriassa minä? Veljenihän

Elysiossa on. Mut ehkä hän

Ei hukkunut: vai mitä, merimiehet?

KAPTEENI.

Siin' "ehkä", että itse pelastuitte.

VIOLA.

Ah, veli raukka! Mutta ehkä hänkin.

KAPTEENI.

Niin maar; ja lohduks yksi "ehkä" vielä:

Siis tietäkää: kun laiva meiltä särkyi,

Ja te ja aniharvat pelastuneet

Veneessä keinuitte, niin veljenne,

Hädässä neuvokkaan, näin köyhtäytyvän

Tukevaan, laineill' uiskelemaan mastoon

Ja, kuin delphiinin seljässä Arion,

Elävän ystävyksin aallon kanssa

Niin kauas kuin voin nähdä.

VIOLA.

Tuossa kultaa!

Omapa pelastukseni se kuiskaa

Mun toivolleni hänen pelastustaan,

Ja puhees sitä tukee. Maan sa tunnet?

KAPTEENI.

Hyvinkin: täst' ei kolmen tunnin matkaa

Mun syntymä- ja kasvinseudulleni.

VIOLA.

Ken täällä hallitsepi?

KAPTEENI.

Herttua,

Yht' ylväs luonteeltaan kuin nimeltäänkin.

VIOLA.

Ja nimensä?

KAPTEENI.

Orsino on.

VIOLA.

Orsino!

Isäni kuulin mainivan sen nimen;

Hän silloin oli vielä poikamies.

KAPTEENI.

Niin nytkin on, tai oli äsken aivan.

Kuukaus on siitä vaan, kun täältä läksin;

Huhuttiin silloin, – sillä, tiedättehän,

Mit' isot toimii, sitä pienet kieli, —

Ett' ihanaa Oliviaa hän kosi.

VIOLA.

Ken se?

KAPTEENI.

Siveä impi, kreivin tytär.

Vuos' sitten isä kuoli; silloin tyttö

Veljensä hoitoon joutui, joka hänkin

Kuol' äskettäin; nyt, sanotaan, hän surust'

Ei nähdä voi, ei puhutella miestä.

VIOLA.

Oi, sitä neittä palvella jos saisin,

Niin ett'ei tietäis maailma, ken olen,

Ennenkuin itselleni kypsyy aika

Sit' ilmaista!

KAPTEENI.

Tuo käynee tuskin päinsä.

Ei pyynnöt minkäänlaiset häneen pysty,

Ei itse herttuankaan.

VIOLA.

Sinulla, kapteeni, on käytös hieno,

Ja vaikka luonto usein saastaisuutta

Somahan kuoreen kätkee, luulen sentään,

Ett' ompi sulla sydän, joka vastaa

Tuot' ihanata ulkomuotoasi.

Nyt pyydän – runsaan siitä palkan saat —

Äl' ilmaise, ken olen, ja mua auta

Pukeumaan aikeheni mukaisesti;

Palvella tahdon tuota herttuaa;

Esitä minut eunukiksi hälle.

Et kadu vaivaasi: ma laulaa taidan

Ja toimittaa jos mitä soitonpuolta,

Niin että palvelijakseen kyllä kelpaan.

Kuin sitten käy, sen aika selvittää,

Vait'olostas vaan riippuu juoni tää.

KAPTEENI.

Te olkaa eunukki, mä mykkä oon;

Jos kieli juoruu, silmä soetkoon!

VIOLA.

No, kiitos vaan. Nyt näytä mulle tietä.

(Menevät.)

Kolmas kohta

Huone Olivian talossa.

(Herra Topias Räihä ja Maria tulevat.)

HERRA TOPIAS. Mitä hittoja se sisareni tytär ajattelee, kun noin panee veljensä kuoleman sydämmelleen? Mure tuopi mullan karvan, se on vissi, se.

MARIA. Totta puhuen, herra Topias, teidän pitää tulla varhemmin kotiin iltaisin; sisarenne tytär, armollinen neiti, panee pahakseen noita sopimattomia aikojanne.

HERRA TOPIAS.

Pankoon hän, mitä panee.

MARIA.

Niin, mutta teille olisi omansa säädylisempi elämäntapa.

HERRA TOPIAS. Omansako? Minä olen omani ja omissani liikun. Tämä takki on omansa juomatakiksi ja nämä saappaat samaten; ja jos ei, niin hirttäytykööt omiin rakseihinsa.

MARIA. Tuo juominen ja rentustelu tekee teistä lopun. Armollinen neiti puhui siitä vielä eilispäivänä, ja eräästä tuhmasta herrasta lisäksi, jonka tässä tuonais-iltana toitte tänne häntä kosimaan.

HERRA TOPIAS.

Kuka se? Herra Antreas Kälppäinenkö?

MARIA.

Sama mies.

HERRA TOPIAS.

Niin muhkeata miestä ei ole toista koko Illyriassa.

MARIA.

Mitä se tähän kuuluu?

HERRA TOPIAS.

Miks'ei? Hänelle tulee kolmetuhatta dukaattia vuodessa.

MARIA. Niin, mutta häneltä menee vuodessa kaikki hänen dukaattinsa: hän on aika hölmö ja tuhlari.

HERRA TOPIAS. Että kehtaattekin semmoista sanoa! Hän, joka soittaa väkiviulua ja puhuu kolmea, neljää kieltä sanasta sanaan ulkoa: hänessä on vähän älyniekan vikaa.

MARIA. Niin, todellakin, äly on hänessä vähän vialla, sillä, paitsi että hän on hölmö, on hän suuri riitapukari, ja jos hänessä ei olisi hiukan pelkurin vikaa, joka vähän hänen riidanhaluaan hillitsee, niin arvelevat älymiehet, että hän jo pian olisi vikapää kuolemaan.

HERRA TOPIAS. Nyrkkini kautta! Ne ovat konnia ja sadattelijointa, jotka hänestä sitä sanovat. Ketkä ne ovat?

MARIA. Samat, jotka väittävät sitäkin, että hän joka yö juopuu teidän seurassanne.

HERRA TOPIAS. Niin, juomalla sisareni tyttären muistoa: ja sitä muistoa aion minä juoda niin kauan kuin jaksan kaulaa kastaa ja Illyriassa on juotavaa. Pelkuri se on ja ämmä, joka ei sisareni tyttären muistoa juo siksi, että aivot pyörivät yhdellä varpaalla niinkuin hyrrä. Vaiti, tyttö, *Castiliano vulgo*, sillä tuossa hän tulee, se herra Antreas Kälppäinen.

(Herra Antreas Kälppäinen tulee.)

HERRA ANTREAS.

Herra Topias Räihä! Mitä kuuluu, herra Topias Räihä?

HERRA TOPIAS.

Rakas herra Antreas!

HERRA ANTREAS.

Jes siunatkoon teitä, kaunis velho.

MARIA.

Samaten teitä, herra.

HERRA TOPIAS.

Valtaus, herra Antreas, valtaus!

HERRA ANTREAS.

Kuka hän on?

HERRA TOPIAS.

Sisareni tyttären kamarineitsyt.

HERRA ANTREAS.

Hyvä neiti Valtaus, toivon saada lähemmin teihin tutustua.

MARIA.

Nimeni on Maria, herraseni.

HERRA ANTREAS.

Hyvä neiti Maria Valtaus, —

HERRA TOPIAS. Erehdystä, herra Antreas. Valtaus on samaa kuin lähentely, puhuttelu, kyöhäys, hyökkäys.

MARIA.

Hyvästi, hyvät herrat!

HERRA TOPIAS. Jos näin hänet päästät, Antreas, niin paras, ett'et enää koskaan pamppuasi paljasta.

HERRA ANTREAS. Jos näin täältä pääsette, neiti, niin paras, ett'en enää koskaan pamppuani paljasta. Kaunis naikko, luuletteko pöllöjä pitelevänne?

MARIA.

En, herraseni, minä en pitele teitä.

HERRA ANTREAS.

Mutta saatte, totta vieköön, kohta pidellä. Kas, tuossa on käteni.

MARIA. No niin, herra, ajatus on vapaa; mutta, kuulkaas, viekää kätenne maitokamariin juotettavaksi.

HERRA ANTREAS.

Miksi niin, sydänkäpyseni? Mikä on tarkoitus?

MARIA.

Se on vallan kuiva.¹

¹ *Se on vallan kuiva.* Kuiva käsi osoitti kitsautta ja kylmäkiskoisuutta. Maria haluaisi saada pienen lahjan herra Antreakselta.

HERRA ANTREAS. Soo! Luulenpa, ett'en ole semmoinen aasi, että voisin pitää käteni kuivana. Mutta mitä on tuo pila?

MARIA.

Kuivaa pilaa.

HERRA ANTREAS.

Onko teillä paljon sitä?

MARIA. On, herra, kaikki sormenpäät täynnä. Kas niin vaan, tuossa saatte kätenne takaisin, minä olen kuiva.

(Menee.)

HERRA TOPIAS. Ah, ritari, nyt tarvitset kupollisen sektii. Olenko ikänä nähnyt sinua noin nujerrettuna?

HERRA ANTREAS. Ette sinä ilmoisna ikänä, luulisin, paitse milloin seksti on minut nujertanut. Väliin tuntuu minusta, ett'en ole minä sen älykkäämpi kuin muukaan tavallinen kristitty ihminen, mutta olenhan suuri häränlihan syöjä, ja se se, luulemma, tekee hieman haittaa älylleni.

HERRA TOPIAS.

Epäilemättä.

HERRA ANTREAS. Jos sen tietäisin, niin, jumalauta, pois sen kieltäisin. Huomenna minä ratsastan kotiin, herra Topias.

HERRA TOPIAS.

Pourquoi, hyvä ritari.

HERRA ANTREAS. Mitä se on, pourquoi? Myöntäväkö vai kieltäväkö? Voi, jos olisin kieleen käyttänyt sen ajan, minkä olen miekkailuun, tanssiin ja karhunajoon kuluttanut! Oi, että olisin opinammattiin ruvennut!

HERRA TOPIAS.

Silloin olisit saanut oivan tukkapään.

HERRA ANTREAS.

Mitä? Olisiko se tukkaani parantanut?

HERRA TOPIAS.

Epäilemättä; sillä näethän, ett'ei se tahdo luonnostaan kähertyä.

HERRA ANTREAS.

Mutta se sopii minulle sangen hyvin, eikö totta?

HERRA TOPIAS. Erinomaisesti; se roikkuu niinkuin pellavatutti rukinpäässä ja toivon vaan, että saisit emännän, joka ottaisi sinut polviensa väliin ja kehräisi sen putipuhaaksi.

HERRA ANTREAS. Tottakin, huomenna lähden kotiin, herra Topias; sisarenne tytär ei tahdo näyttäytyä, ja jos sen tekeekin, niin panen vetoa neljä yhtä vastaan, ettei hän minusta huoli. Herttua itse, tästä naapurista, kosii häntä.

HERRA TOPIAS. Hän ei huoli herttuasta; hän ei tahdo ketään, joka on häntä parempi säätyyn, ikään ja älyyn nähden; sen hän on minulle vannonut. Vielä sitä on toivon kipinää, ukkoseni.

HERRA ANTREAS. Odotan sitten vielä yhden kuukauden. Minulla on mitä kummallisinkin luonne olla taitaa; olen väliin kovasti ihastunut hyppyihin ja naamiaisiin.

HERRA TOPIAS.

Kelpaatko sinä, ritari, sellaisiin hullutuksiin?

HERRA ANTREAS. Yhtä hyvin kuin joku toinenkin Illyriassa, olkoonpa kuka hyvänsä, kun vaan ei ole minua ylhäisempi; en silti tahdo vanhalle vertoja vetää.

HERRA TOPIAS.

Kuinka suoriut sinä galliardi-hypyssä, ritari?

HERRA ANTREAS. Osaan kuin osaankin takavilkuria heittää, ja hypäkön teen yhtä hyvän kuin joku toinenkin Illyriassa.

HERRA TOPIAS. Miksi tällaista taitoa salassa pidetään? Miksi tällaisia avuja kätetään esiriipun taakse? Pelätäänkö, että ne tomuttuvat, niinkuin rouva Mallin² maalikuvat? Miks et mene kirkkoon galliardia hypellen ja tule kotiin courantea tanssien? Minä puolestani teikkaisin aina hoppapolskan tahdissa enkä heittäisi edes vettänikään muussa kuin enkeliskan asennossa. Mitä ajattelet? Onko tämä maailma semmoinen, että täällä sopii panna kynttilänsä vakan alle? Luulenpa, sääriesi oivaan rakennukseen nähden, että ne ovat muodostetut galliardin tähtiasemossa.

HERRA ANTREAS. Niin, tukevat ne ovat, ja tulenkarvaisissa sukissa näyttävät ne koko sieviltä. Laitetaanko hypyt?

HERRA TOPIAS.

Niin, mitäpä muutakaan? Olemmehan syntyneet kauriin tähdikössä.

HERRA ANTREAS.

Kauriinko? Se merkitsee tuustia ja puustia.

HERRA TOPIAS. Ei, veliseni, se merkitsee teikausta ja keikausta. Näytähän noita kipakoitasi. Hei vaan! Korkeammalle! Hei! hei! – Oivallista!

(Menevät.)

² *Rouva Mall*, jonka oikea nimi oli Mary Frith, oli huonomaineinen nainen ja siitä erikoisesti merkillinen, että sen aikakauden suurimmat runoilijat mainitsivat häntä runoissaan. Kirjoitettiinpa hänestä erityinen komediakin.

Neljäs kohtaus

Huone herttuan hovissa.

(Valentin, ja Viola miehen puvussa, tulevat.)

VALENTIN. Jos herttua teille yhä vaan tämmöistä suosiota osoittaa, Cesario, niin on luultava, että kohoatte hyvinkin korkealle. Hän on vasta kolme päivää teitä tuntenut.

VIOLA. Pelkäätte joko oikullisuutta hänen puoleltaan tai huolimattomuutta minun puoleltani, koska epäilette hänen suosionsa kestävyyttä. Onko hän lemmissään huikentelevainen?

VALENTIN.

Ei suinkaan.

VIOLA.

Kiitoksia. Tässä tulee herttua.

(Herttua, Curio ja seurue tulevat.)

HERTTUA.

Miss' on Cesario?

VIOLA.

Nöyrin palvelijanne.

HERTTUA.

Hetkeksi poistukaa te muut. – Cesario,

Nyt tiedät kaikki: avonainen aivan

On sydämmeni salakirja sulle.

Olivian luo siis lähde, nuorukainen;

Äl' eittoon tyydy, ovellaan vaan seiso

Ja sano, ettet paikastasi liiku,

Ennen kuin pääset puheilleen.

VIOLA.

Mut, Herra,

Jos niin hän antaunut on surun valtaan,

Kuin kerrotaan, hän ei mua koskaan kuule.

HERTTUA.

No, huuda sitten, riko säättö tapa,

Mut tyhjin toimin palata et saa.

VIOLA.

Jos pääsen puheilleen, niin mitä sanon?

HERTTUA.

Ah! Kerro hälle rakkauteni kiihko,

Kiitellen hellyyttäni, hänet hurmaa;

Sa tuskieni tulkiks olet oiva;

Hän mielummin sun nuoruuttasi kuulee

Kuin vakavamman muotoist' airutta.

VIOLA.

En tuota usko.

HERTTUA.

Usko, rakas poika;

Se parjaa nuorta ikääsi, ken sanoo,
Ett' olet sinä mies. Dianan huulill'
Ei punaa somempata; vieno äänes
On, niinkuin immen, heleä ja kirkas;
Sin' olet naisen osaan niinkuin luotu.
Suotuisa tähtesi on tähän toimeen.
Sen tiedän. – Neljä, viisi mukaan menköön,
Tai kaikki, jos on halu. Mulle paras
On mitä vähin seura. – Työs tee hyvin,
Niin herrasi on onni sinun onnes,
Ja hyvät päivät saat.
VIOLA.

Teen, minkä voin.

(Syrjään.)

Tukala tuska kosioida sille,
Jon kanssa mielis itse vihkisille!

(Menevät.)

Viides kohtaus

Huone Olivian talossa.
(Maria ja narri tulevat.)

MARIA. Sano oiti, missä olet ollut; muuten en puolusteesi suutani avaa senkään vertaa, että harjas siitä sisään mahtuisi. Armollinen neiti laittaa sinut varmaankin hirteen poissaolostasi.

NARRI. Laittakoon vaan. Joka kunnolla on hirtetty, ei sen tarvitse temppuja tehdä.

MARIA.
Todista tuo.
NARRI.
Hän ei näe mitään tehdä.

MARIA. Mikä surkea vastaus! Voitko sanoa, mistä on syntyisin tuo sananpars: tehdä temppuja?

NARRI.
En, rakas neitsyt Maria.
MARIA.
Sotapalveluksesta; ja sitä sinä, narrinsilmä, kehtaatkin matkia.

NARRI. No niin; suokoon Jumala viisautta niille, joilla sitä on, ja antakoon niiden, jotka narreja ovat, käyttää leiviskäänsä!

MARIA. Mutta hirteen sinä vaan joudut, kun olit niin kauan poissa, tai virkaheittiöksi, – joka on sinulle, luulisin, yhtä kuin jos joutuisit hirteen.

NARRI. Hyvä hirsinuora on parempi kuin huono naimakauppa, eikä sitä virkaakaan kaipaa niin kauan kuin on kesä.

MARIA.
Siis on asia suora.
NARRI.
Ei vielä vallan; on siinä vielä kaksi mutkaa.

MARIA. Niin että, jos toinen katkee, niin toinen kestää; tai jos molemmat katkeavat, niin roimahoususi putoavat.

NARRI.
Oikein osattu, totta totisesti! Oikein osattu! Jatka, jatka! Jos herra Topias jättäisi juomisensa, niin olisit sinä sukkelin kappale Eevan lihaa, mitä Illyriassa on olemassa.
MARIA.
Pidä suusi, senkin narrinsilmä! Tuolla tulee armollinen neiti.
Järkevästi tekisit, jos pyytäisit koreasti anteeksi.

(Menee.)

NARRI. Äly, jos se on tahtosi, niin auta minua keksimään kelpo kuje. Nuo älyniekat, jotka luulevat sinut omistavansa, huomataan sangen usein narreiksi; ja minä, joka varmaan tiedän sinua

puuttuvan, voinen käydä viisaasta miehestä. Sillä mitä sanoo Quinapalus? Parempi viisas hullu kuin hullu viisas.

(Olivia ja Malvolio tulevat.)

Jumala siunatkoon teitä, neitiseni!

OLIVIA.

Viekää narri pois!

NARRI.

Ettekö kuule, hyvät ihmiset? Viekää neiti pois!

OLIVIA. Vaiti siinä! Olet kuiva narri; en tahdo sinusta enempää tietää. Sitä paitsi rupeat huonoksi tavoiltasi.

NARRI. Kaksi vikaa, madonna, joita voi parantaa juomalla ja hyvillä neuvoilla. Antakaa kuivalle narrille juotavaa, niin hän ei ole kauemmin kuiva; neuvokaa huonoa tekemään parannusta; jos hän sen tekee, niin ei hän ole kauemmin huono; jos hän ei sitä voi, niin laittakaa hänet räätälin paikattavaksi. Sillä kaikki parannus on vaan paikkausta; hyve, joka horjahtaa, on paheella paikattu, ja pahe, joka parantuu, on hyveellä paikattu. Jos tämä yksinkertainen päätelmä kelpaa, niin hyvä on; jos ei, niin mitä siihen voi? Niinkuin ei ole muuta tosi sarvipäätä kuin onnettomuus, niin on kauneuskin kukkanen. Neiti käski viedä pois narrin; siis sanon vieläkin kerran: viekää pois neiti!

OLIVIA.

Ystävä, sinut minä käskin viedä pois.

NARRI. Erehdystä korkeimmassa määrässä! – Neitiseni, *cucullus non facit monachum*, se on niin paljon kuin: minulla ei ole kirjotakkia aivoissani. Madonna hyvä, suokaa minun todistaa, että te olette narri.

OLIVIA.

Voitko sen tehdä?

NARRI.

Sangen sievästi, madonna hyvä.

OLIVIA.

No, todista.

NARRI. Sen täytyy tapahtua kysymyksien ja vastauksien kautta. Pikku sievä kyyhkyseni, vastatkaa.

OLIVIA.

No, hyvä; muun ajanvieron puutteessa siedän sinua.

NARRI.

Madonna hyvä, miksi surette?

OLIVIA.

Narri hyvä, siksi että veljeni kuoli.

NARRI.

Minä arvaan, että hänen sielunsa on helvetissä, madonna.

OLIVIA.

Minä tiedän, että hänen sielunsa on taivaassa, narri.

NARRI. Sitä suurempi narri olette, madonna, kun surette sitä, että veljenne sielu on taivaassa.
– Viekkää pois narri, hyvät ihmiset.

OLIVIA.

Mitä pidätte tästä narrista, Malvolio? Eikö hän yhä parane.

MALVOLIO.

Kyllä, ja menee sitä menoa, kunnes hän kuoleman kielissä värjyy.

Vanhuus, joka viisasta vajentaa, täydentää vaan narria.

NARRI. Jumala suokoon teidän, herraseni, aikaisin vanheta, että narriutenne täydentyisi! Herra Topias varmaankin vannoisi, etten minä ole mikään kettu, mutta hän ei panisi vetoa kahta penniä siitä, että te ette ole narri.

OLIVIA.

Mitä siihen sanotte, Malvolio?

MALVOLIO. Ihmettelen, että teidän armoanne huvittaa mokoma mehuton raukka. Näin hänen tässä taannoin joutuvan alakynteen tavallisen narrin rinnalla, jossa ei ole enemmän ajua kuin pölkyssä. Nähkääs, hän on jo aivonsa hukannut; jos ette naura ja anna hänelle aihetta, niin on hänellä kapula suussa. Toden totta, ne järki-ihmiset, jotka tuontapaisille palkkanarreille vaan nauraa kikottavat, eivät ole narrien narreja paremmat.

OLIVIA. Oi, Malvolio, te podette itserakkautta, ja pilaantunut maininne nirsottelee. Se, joka on jalo, viaton ja puhdas mieleltään, pitää pallina sen, minkä te luulette tykinluodiksi. Ei etuoikeutettu narri parjaa sillä, että hän sätti, eikä tunnustettu järkimies säti sillä, että hän moittii.

NARRI.

Mercurius suokoon sulle valheen lahjan, koska puhut hyvää narreista!

(Maria palajaa.)

MARIA. Armollinen neiti, tuolla on ovella nuori herra, joka haluaa teitä puhutella.

OLIVIA.

Herttuan lähettiläs, eikö niin?

MARIA.

En tiedä, neiti; se on kaunis nuori mies, mukana loistava seurue.

OLIVIA.

Kuka väestäni häntä siellä pidättää?

MARIA.

Herra Topias, sukulaisenne.

OLIVIA. Toimita hänet pois sieltä, kuuletko; hän ei puhu muuta kuin hullutuksia. Hyi koko miestä! (Maria menee.) Menkää, Malvolio. Jos viesti on herttuan, niin olen sairas tai kotoa poissa, kumpi hyvänsä, kun vaan pääsen heistä. (Malvolio menee.) Nyt näet, narri, että hullutuksesi aikovat vanheta; ne eivät miellytä enää.

NARRI. Sinä olet puhunut meidän puolestamme, madonna, ikäänkuin vanhin poikasi olisi tuleva narriksi. Jupiter hänen kallonsa täpätköön aivoja täyteen, sillä tässä tulee yksi heimokuntasi jäsen, jolla on sangen heikko *pia mater*.

(Herra Topias tulee.)

OLIVIA.

Toden totta, puolihumalassa! – Kuka se on siellä ulkona, eno!

HERRA TOPIAS.

Eräs herra.

OLIVIA.

Eräs herra! Kuka herra?

HERRA TOPIAS.

Eräs herra siellä on. – (Topiasta nikottaa.) Sakramenskatun sillit! —

Hä, sinä pöllö, mitä?

NARRI.

Hyvä herra Topias, —

OLIVIA.

Eno, eno! Näin varhain jo noin hiivassa.

HERRA TOPIAS.

Kiimassako? Minä annan kiimalle hemmetin. Siellä on joku ulkona.

OLIVIA.

No niin, kuka se on?

HERRA TOPIAS. Olkoonpa vaikka piru, jos häntä haluttaa; se ei liikuta minua. Uskokaa pois vaan, sanon minä. No, se on yhtä kaikki.

(Menee.)

OLIVIA.

Mihin on päihtynyt mies verrattava, narri?

NARRI. Hukkuneeseen, narriin ja hulluun. Ensimmäisestä liikanaukusta hän narriutuu, toisesta hän hullaantuu, ja kolmanteen hän hukkuu.

OLIVIA. Hae siis ruumiinkatsoja tarkastamaan häntä, sillä hän on jo kolmannella päihtymisen asteella: hän on hukkunut. Mene ja katso häntä.

NARRI.

Hän on vasta vaan hullu, madonna, ja narrin pitää hullua katsoa.

(Menee.)

(Malvolio palajaa.)

MALVOLIO. Armollinen neiti, tuo nuori mies tuolla ulkona vannoo tahtovansa puhutella teitä. Sanoin, että olette sairas; hän sanoi sen tietävänsä ja juuri sen vuoksi tullee teitä puhuttelevaan. Sanoin, että nukuitte; hän sanoi senkin ennalta tietävänsä ja juuri sen vuoksi tullee teitä puhuttelevaan. Armollinen neiti, mitä minun tulee hänelle sanoa? Hän näyttää olevan kaikkien verukkeiden varalta varustettu.

OLIVIA.

Sanokaa hänelle, että hän ei saa minua puhutella.

MALVOLIO. Sen olen jo sanonut; hän vaan vakuuttaa, että hän seisoo yötä päivää kuin vahtikoju ovellanne, kunnes päästätte hänet puheillenne.

OLIVIA.

Minkä laatuinen ihminen hän on?

MALVOLIO.

Miehin ihminen.

OLIVIA.

Minkä säätyinen?

MALVOLIO.

Säädytön; hän haluaa teitä puhutella, jos haluatte tai ette.

OLIVIA.

Minkä näköinen hän on, ja minkä ikäinen?

MALVOLIO. Ei kyllin vanha mieheksi, eikä kyllin nuori pojaksi; niinkuin litu, ennen kuin se tulee liskoksi, tai niinkuin raakila, ennen kuin se kypsyy omenaksi; ei vuoksi eikä luode, siinä vaan miehen ja pojan keskivaiheilla. Hän on varsin sievännäköinen ja puheissaan sangen nenäkäs. Luulisinpa, ettei hän ole vielä kuiva korvan takaa.

OLIVIA.

Tulkoon sisään. Kutsukaa tänne kamarineitsyeni.

MALVOLIO.

Kamarineitsyt, armollinen neiti kutsuu teitä.

(Menee.)

(Maria palajaa.)

OLIVIA.

Tuo huntuni; se kasvoilleni heitä.

Orsinon airut tulkoon vielä kerran.

(Viola tulee.)

VIOLA.

Missä on talon arvoisa neiti?

OLIVIA.

Minulle puhukaa; minä vastaan hänen puolestaan. Mikä asianne?

VIOLA. Helottava, valittu, verraton kaunotar! – Pyydän, sanokaa, kuka on tämän talon neiti, sillä en koskaan ole häntä nähnyt. En mielelläni tahtoisi turhaan käyttää puhettani; sillä, paitse sitä, että se on suurella taidolla seipitetty, on minulla ollut hirveä työ oppia se ulkoa. Hyvät kaunokaiset, älkää pilkatko minua; olen kovin herkkä kaikelle, mikä vähänkin vivahtaa epäkohteliaisuuteen?

OLIVIA.

Mistä tulette, herraseni?

VIOLA. En osaa paljon muuta, kuin mitä olen ulkoa lukenut, ja tämä kysymys ei ole läksyssäni. Soma sulotar, suvaitkaa antaa minulle häveliäs vakaumus siitä, että olette talon neiti, jotta voisin jatkaa puhettani.

OLIVIA.

Oletteko näyttelijä?

VIOLA. En, pikku viekas sydänpäpyseni, ja kuitenkin vannon kaiken pahuuden paulojen kautta, ett'en ole se, jota osoittelen. Oletteko te talon neiti?

OLIVIA.

Jos en vääryydellä itseäni omista, niin se olen.

VIOLA. Jos se olette, niin, toden totta, omistatte itsenne vääryydellä; sillä mikä on omaanne niin, että voitte sen antaa pois, ei ole omaanne niin, että voitte sitä kieltää. Vaan tämä ei kuulu tehtäviini: aion jatkaa puhettani ylistykseksenne ja sitten ilmoittaa teille lähetykseni ytimen.

OLIVIA.

Suoraan vaan pääasiaan; vapautan teidät ylistyksestä.

VIOLA. Ah, ja minä kun näin niin paljon vaivaa sitä oppiakseni, ja se kun on niin runollinen!

OLIVIA. Sitä luultavampi, että se on seipitetty; olkaa hyvä, pitäkää se omiksi tarpeiksi. Kuulin, että olitte hävytön tuolla ulkona, ja sallin teidän tulla sisään, pikemmin ihmetelläkseni kuin kuullakseni teitä. Jos ette ole mieletön, niin menkää; jos olette järkevä, niin puhukaa lyhyesti; en ole nyt sillä tuulella, että voisin näin koppavaan sanakiistaan ruveta.

MARIA.

Tahdotteko nostaa purjeenne, herra? Tässä on reitti.

VIOLA. En, hyvä koksmaatti; aion tässä vielä hetken aikaa kellua. – Aarnianne sietäisi hiukan kesyttää,³ kaunis prinsessa.

OLIVIA.

Sanokaa toimenne.

VIOLA.

Olen lähettiläs.

OLIVIA. Tosiaankin teillä lienee hirveitä asioita kerrottavana, kun noin kauheasti kursaillette. Sanokaa asianne.

VIOLA. Se on yksinomaan teidän kuultavaksi aiottu. En tuo mitään sodanjulistusta, en vaadi mitään uskollisuuden lupautta; kannan kädessäni öljypuun oksaa, ja puheeni on vaan rauhan kieltä.

OLIVIA.

Kuitenkin alotitte niin röyhkeästi. Ken olette ja mitä tahdotte?

VIOLA. Minussa ilmenevän röyhkeyden opin siitä tavasta, millä minut otettiin vastaan. Ken olen ja mitä tahdon, se on salaista kuin impeys: teidän kuulla, jumalallista, muiden kuulla, häväistystä.

OLIVIA. Jätä meidät yksiksemme. Tahdomme kuulla tuota jumalallista. (Maria menee.) No, herraseni, mikä on tekstinne?

VIOLA.

Armahin kaunotar, —

³ Aarnianne sietäisi kesyttää. Vanhoissa saduissa tavallisesti aarnit vartioitsivat kauniita prinsessoja.

OLIVIA. Lohdullinen oppi, josta olisi paljon sanottavaa. Missä on tekstinne luettavana?

VIOLA.

Orsinon povessa.

OLIVIA.

Hänen povessaan! Ja missä hänen povensa luvussa?

VIOLA.

Vastatakseni kaavanmukaisesti: hänen sydämmensä ensimmäisessä.

OLIVIA.

Oi, sen olen lukenut; se on harhaoppia. Onko teillä muuta sanottavaa?

VIOLA.

Hyvä madonna, suokaa minun nähdä kasvonne.

OLIVIA. Onko herranne antanut teille toimeksi hieroa kauppaa kasvojeni kanssa? Nyt olette joutunut pois tekstistänne. Vedän kuitenkin syrjään tämän verhon ja näytän teille maalauksen. Katsokaa, herraseni, tämän näköinen olin tällä hetkellä. Onhan se hyvää työtä, eikö niin?

VIOLA.

Erinomaisen hyvää, jos kaikki on Jumalan työtä.

OLIVIA.

Väri on puhdasta, herraseni; se kestää ilmat ja sateet.

VIOLA.

Oi, kauneus, jonka valkean ja punan

Sovitti luonnon hieno taitokäsi?

Olette, neiti, julmin elävistä,

Jos nämä sulonne te hautaan viette,

Mukausta jättämättä maailmalle.

OLIVIA. Oi, herraseni, niin kovasydamminen en aio olla. Aion antaa erityisiä luetteloja kauneudestani; teetän kalukirjan, ja jokainen pienin kappale ja parseili on testamenttiini liitettävä, niinkuin: item, kaksi huulta, välttävän punaista; item, kaksi vaaleansinistä silmää ja niihin kuuluvat luomet; item, yksi kaula, yksi leuka, ja niin edespäin. Onko teidät lähetetty tänne arviomieheksi?

VIOLA.

Mik' olette, nyt näen: ylen ylväs;

Mut olkaa vaikka lempo, kaunis ootte.

Teit' isäntäni lempii; moinen lempi

On maksettava, vaikka oisittekin

Kauneuden helmi.

OLIVIA.

Mikä lempens' ilme?

VIOLA.

Rukoukset, palvehet ja kyyneltulvat,

Huokausten jyrinät ja voihkan leimut.

OLIVIA.

Hän tuntee mun; hänt' en voi lempiä;

Mut, luulen, hän on kunnon mies, ja tiedän,

Ylevä, rikas, puhdas nuorukainen,

Maineikas, uljas, oppinut ja aulis,
Ja luonnonlahjoiltaan ja olennoiltaan
Ihannes mies; mut hänt' en minä lemmi,
Se hänen oisi tullut aikaa nähdä.

VIOLA.

Jos minä teitä lempisin kuin hän,
Niin hiukuvana, kuolontuskaisena,
En kieltoanne ymmärtäis; en siinä
Näkisi mieltä.

OLIVIA.

Mitä tekisitte?

VIOLA.

Tekisin pajumökin portillenne
Ja taloon huuteleisin sielulleni,
Lemmestä hyljätystä virret tehden,
Veisaisin niitä hiljaisessa yössä;
Nimenne kaiuttaisin kallioille
Ja ilman juorutarta opettaisin
"Oliviaa" huutamaan. Niin, maan ja taivaan
Välillä ette missään rauhaa saisi,
Ennenkuin heltyisitte.

OLIVIA.

Kuka tietää,

Mit' aikaan saatte! Mikä syntynne?

VIOLA.

Parempi virkaani, vaikk' on se hyvä;
Ylimys olen.

OLIVIA.

Herttuan luokse menkää:

En häntä lemmi, viesteistään en huoli,
Jos ette itse tulle kertomaan,
Miten hän tämän kestää. Hyvästi!
Ja kiitos vaivoistanne! Tässä muisto.

VIOLA.

Rahanne viekää! Palkasta en tullut;
Herraani palkitkaa, mut älkää mua.
Kiveksi lempi tehköön sydämmen,
Jot' armastatte kerran! Ylenkatseeks
Tulenne tulkoon, niinkuin nyt Orsinon!
Hyvästi kaunis julmus!

(Menee.)

OLIVIA.

"Syntynne?"

"Parempi virkaani, vaikk' on se hyvä;
Ylimys olen." Vannon, että olet:
Oleno, muoto, kieli, äly, käytös

Viiskertaisen suo kilpimerkin sulle. —
Pois liika hoppu! Hiljaa vain! Kentiesi
Palvelijassa herra piilee! – Mitä?
Näin pianko se tartunnainen tarttuu?
Tuntuupi, kuin tuon nuorukaisen avut
Odottamatta, hiljaa, salavihkaa
Lumoisii silmäni. No, hyvä, hyvä! —
Malvolio!

(Malvolio palajaa.)

MALVOLIO.

Tässä; mitä käskette?

OLIVIA.

Tuo pöhkö sanantuoja juokse kiinni,
Tuo herttuan mies; tään sormuksen hän jätti
Väkisin tänne; sano, siit' en huoli,
Ja sano, ett'ei herraansa hän mairi,
Ei toivoon eksytä; en mene hälle.
Palata huomenna jos tahtoo, airut,
Niin syyn hän kuulla saa. Malvolio, riennä!

MALVOLIO.

Kyllä, kyllä, neiti.

OLIVIA.

Oi, mitä teen, en itsekään ma tiedä;
Älyltä silmä saattaa vallan viedä.
Jumalan sallimus, ma tahtos teen:
Ja nyt se tulkoon, mik' on tullakseen!

(Menevät.)

TOINEN NÄYTÖS

Ensimmäinen kohtaus

Merenrannikko.
(Antonio ja Sebastian tulevat)

ANTONIO.
Ette tahdo siis enää viipyä? Ettekö salli, että minä teitä seuraan?

SEBASTIAN. Suokaa anteeksi, en. Tähteni tuikkivat minuun synkkinä; kohtaloni vihat ehkä tarttuisivat teihinkin. Pyydän siis, että sallitte minun yksin kantaa onnettomuuteni. Huonosti palkitsisin rakkautenne, jos niistä osankaan laskisin teidän päällenne.

ANTONIO.
Suokaa minun kuitenkin tietää, mihin matkanne pitää.

SEBASTIAN. Anteeksi, ystävä, en. Aiottu matkani on aivan päämäärää vailla. Mutta huomaanpa teissä niin viehättävää hienotunteisuutta, että väkisin ette tahdo minusta kiskoa irti, mitä itse tahdon pitää takanani; sitä enemmän siis kohteliaisuus vaatii minua ilmaisemaan itseni. Tietäkää siis, Antonio, että nimeni on Sebastian, eikä Rodorigo. Isäni oli se Sebastian Messalinalainen, josta olette kuullut puhuttavan, niinkuin tiedän. Hän jätti jälkeensä minut ja sisareni, jotka molemmat olimme samalla tunnilla syntyneet. Oi, jospa taivas olisi sallinut meidän samalla tunnilla kuoliakin! Mutta te, herra, sen ehkäisitte, sillä joku tunti ennen, kuin minut otitte meren kuohuista, hukkui sisareni, —

ANTONIO.
Hyvä Jumala!

SEBASTIAN. — tyttö, joka, vaikka häntä sanottiinkin hyvin minun näköisekseni, kuitenkin monen mielestä oli kaunis; vaan jos kohta minä en voisikaan näin liialliseen ihmetykseen yhtyä, niin rohkenen kuitenkin vakuuttaa, että hänessä oli sielu, jota kateenkin täytyi sanoa kauniiksi. Hän on suolaisiin vesiin hukkunut, vaikka siltä näyttää, kuin tahtoisin minä hänen muistonsa vielä uusiin hukuttaa.

ANTONIO.
Suokaa anteeksi, herra, että vastaanotto on ollut huono.

SEBASTIAN. Oi, hyvä Antonio, suokaa te anteeksi, että minä olen teille vaivaksi ollut.

ANTONIO. Jos ette minua rakkaudesta surmata tahdo, niin suokaa minun olla palvelijanne.

SEBASTIAN. Jos ette tahdo tyhjäksi tehdä tekoanne, se on, surmata sitä, jonka olette pelastanut, niin alkää tätä pyytäkö. Hyvästi kerta kaikista! Sydämeni on aivan heltyä, ja minussa on vielä niin paljon äitini luontoa, että vähimmästäkin lisäaineesta silmäni sitä kantelevat. Minun on mentävä kreivi Orsinon hoviin; hyvästi!

(Menee.)

ANTONIO.

Jumalat kaikki suosikoot sua tielläs!
Hovissa monta mull' on vihamiestä,
Pianpa muuten kohtaisin sun siellä.
Vaan huoli siitä! Niin sua jumaloin.
Sua seuraan vain ja vaaraa ilkamoin.

(Menee.)

Toinen kohtaus

Katu.

(Viola tulee, Malvolio hänen jäljissään.)

MALVOLIO.

Tehän se vast'ikään lähditte kreivitär Olivian luota?

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.